

اشاره

نشر کتاب‌های آموزشی به لحاظ نقش مؤثر آن در توسعه و ارتقاء سطح سواد علمی و فرهنگ دانش‌آموزان و معلمان سراسر کشور روز به روز اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. در راستای تقویت و سامان‌دهی کتاب‌های آموزشی، نخستین بار سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به عنوان یکی از مؤسسات بزرگ علمی، فرهنگی و آموزشی کشور در امر پژوهش، برنامه‌ریزی، تولید و ارزشیابی کتاب‌های آموزشی از سال ۱۳۷۹ مسئولیت اجرای طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی را توسط یکی از دفاتر تابعه خود، دفتر انتشارات کمک‌آموزشی برعهده گرفت. این دفتر تاکنون با اقداماتی نظیر برگزاری جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد (دوره ابتدایی، راهنمایی و متوسطه)، انتشار کتابنامه‌های توصیفی، فصل‌نامه آموزشی، تحلیلی و پژوهشی «**جوانه**»، تولید جزوات راهنمای تولید کتاب‌های آموزشی و راه‌اندازی سایت اطلاع‌رسانی کتاب‌های آموزشی مناسب (www.samanketab.com) تلاش کرده‌است که در این خصوص گام‌های مؤثری بردارد. اقدامات فوق‌ازسوی دبیرخانه سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی، همراه با اعمال سیاست‌های تشویقی و آگاه‌سازی به منظور ایجاد انگیزه برای ناشران و نویسندگان در جهت تولید کتاب‌هایی با کیفیت بهتر، اگرچه در روند تولید کتاب‌های آموزشی تأثیرات مثبتی داشته‌است. اما به نظر می‌رسد که ارتقا و بهبود کیفیت تولید کتاب‌های آموزشی توجه بیشتری را از سوی دست‌اندرکاران تولید نشریات آموزشی (دولتی و غیردولتی) طلب می‌کند.

به همین منظور دفتر انتشارات کمک‌آموزشی با همکاری انجمن فرهنگی ناشران آموزشی و اتحادیه ناشران و کتاب‌فروشان تهران اقدام به برگزاری نشست هم‌اندیشی بهبود تولید کتاب‌های آموزشی، نمود. آن چه در پی می‌آید گزارشی است که از این نشست تهیه شده است.

آغاز یک همدلی نخستین هم‌اندیشی بهبود تولید کتاب‌های آموزشی

هم اندیشی بهبود تولید کتاب‌های آموزشی با هدف فراهم آوردن زمینه مناسب تبادل نظر و ارتباط ناشران و نویسندگان آموزشی بخش خصوصی با کارشناسان دفتر انتشارات کمک آموزشی در زمینه‌های آسیب‌شناسی نشر آموزشی، رابطه کتاب‌های آموزشی با اهداف برنامه درسی، تعریف انواع کتاب‌های آموزشی و تبیین ویژگی‌های آنها، تبیین حوزه‌هایی که ناشران و مؤلفان آموزشی در آن حوزه‌ها نیاز به آموزش دارند، تبیین اصول و راهبردهای تولید کتاب‌های آموزشی، بحث درباره راه کارهای عملی برای بهبود کیفیت تولید کتاب‌های آموزشی و شناسایی اولویت موضوعات نشر آموزشی؛ عصر چهارشنبه بیست و سوم اردیبهشت ماه در سالن کنفرانس شماره ۱ ساختمان مینا واقع در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار شد.

در ادامه می‌توان به تقویت روحیه همدلی و ایجاد همسویی بین ناشران و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، شناسایی افراد صاحب‌نظر در زمینه تولید کتاب‌های آموزشی و آگاهی از نیازها و ظرفیت‌های ناشران خصوصی و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و تشکیل کمیته‌هایی به منظور انجام مستمر مباحثات و تحقیق جهت کاهش نقائص نشر آموزشی که به صورت خودکار به بهبود کیفیت کتاب‌های آموزشی می‌انجامد به عنوان دیگر اهداف این هم‌اندیشی اشاره کرد.

در این هم‌اندیشی که همزمان با هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران و با حضور نمایندگان ناشران، نویسندگان، کارشناسان دولتی و خصوصی و صاحب‌نظران حوزه

کتاب‌های آموزشی برگزار شد، حاضران در سه میزگرد با موضوعات تبیین ضرورت و جایگاه نشر آموزشی، آسیب‌شناسی کتاب‌های آموزشی، تبیین ویژگی‌های کتاب‌های آموزشی و ارتباط آن با برنامه‌های درسی و تبیین اصول و راهبردهای تولید کتاب‌های آموزشی شرکت کرده و به بحث و تبادل نظر پرداختند.

در آغاز این نشست، دکتر میثمی، مدیرعامل انتشارات اندیشه‌سازان، به عنوان نماینده ناشران آموزشی با بیان این مطلب که در گذشته، جوامع از سطح فکری پایینی برخوردار و مردم نیز وابسته بودند و نیاز به راهنمایی داشتند، گفت بدین ترتیب حکومت در گذشته تنها وظیفه تعیین تکلیف را برعهده داشت و به همین خاطر یک فضای پر از سوءظن و ناامنی به وجود آمده بود، اما آرام، آرام با توانمندشدن عمومی انسان‌ها و ورق برگشت و با تشکیل نهادهای مدنی زمینه‌های لازم برای شکوفایی استعدادها و توانمندسازی افراد ایجاد شد.

آموزش باید با نشر تلفیق شود

وی ادامه داد: هر جامعه‌ای در عین حال که توانمندتر می‌شود، این دو گروه یعنی مردم و دولت احساس می‌کنند که شباهت بیشتری دارند، همچنین تعامل میان بخش‌ها و تشکل‌های دولتی و غیردولتی افزایش یافته و فضای اندیشمندانه‌ای به وجود می‌آید که بین ناشران و دولت باید این رابطه جریان داشته باشد.

مدیرعامل انتشارات اندیشه سازان با اشاره به این مطلب که صنعت نشر؛ حوزه‌های مدیریت، اقتصاد، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، انواع هنرها و اطلاعات تخصصی را شامل می‌شود، افزود: کمتر صنعتی به این گونه است و به همین خاطر آموزش باید با نشر تلفیق شود، همان گونه که هم‌اندیشی بهبود شکل گرفت.

دکتر فرهاد میثمی در ادامه، شناخت نقاط ضعف و قوت را لازمه بهبود انتشار کتاب‌های

این هم‌اندیشی گامی از همدلی به سوی همراهی است

آموزشی دانست و ادامه داد: بخش دولتی باید با پذیرفتن و به‌رسمیت شناختن بخش خصوصی و غیردولتی، این بخش را در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت دهد و بخش غیردولتی نیز باید برای مشارکت در اندیشه‌های ملی، فراتر از منافع کوتاه‌مدت شخصی بیندیشد.

پس از سخنرانی میثمی به‌عنوان نماینده ناشران آموزشی، محمدعلی شامانی، معاون کتاب دفتر انتشارات کمک آموزشی با اشاره به این مطلب که بخش خصوصی شایسته مشارکت است، گفت: امروز کشورهایی که در تولید دانایی گام برمی‌دارند سیطره بزرگی دارند و ما باید خودمان را برای حضور در دنیایی که پرشتاب به سمت دانایی می‌رود، آماده کنیم.

وی گفت: مسأله امروز ما نشر آموزشی است که شاید تا به حال پیشینه خوبی نداشته و به مرور بخش خصوصی تلاش خوبی را از خود نشان داده است.

پس از سخنان میثمی و شامانی حاضرین در گردهمایی در سه میزگرد جداگانه به بررسی مسائل و مشکلات نشر آموزشی پرداختند که موضوعات مطرح شده و نتایج به دست آمده از پرسشنامه‌های نظرخواهی توزیع شده در این میزگردها در شماره‌های بعدی این فصلنامه خواهد آمد.

بیشتر پدران و مادران کارشناسان حرفه‌ای نیستند و ما باید با معرفی کتاب‌های مناسب به آنان کمک کنیم

وی ادامه داد: این هم‌اندیشی گامی از همدلی به سوی همراهی است و دانش‌آموزان منتظر نتایج و تولیدات ما هستند. ما برای این که نشان دهیم هیچ فاصله‌ای بین این دو بخش نیست، تلاش زیادی کرده‌ایم و از این پس تمام سندهای راهنما بدون واسطه ارائه خواهد شد. هدف ما بها دادن به ناشرانی است که تلاش مناسبی داشته‌اند، نه ناشرانی که کثیرالانتشارند. معاون کتاب دفتر انتشارات کمک آموزشی در بخش دیگری از سخنانش به این مطلب اشاره کرد که بیشتر پدران و مادران کارشناسان حرفه‌ای نیستند و ما باید با معرفی کتاب‌های مناسب به آنان کمک کنیم.

وی افزود: ما در طرح سامان بخشی به ناشران می‌گوییم که چه کتبی را لازم داریم و از آنها در این راه کمک می‌گیریم، چرا که کتاب‌های آموزشی علاوه بر محتوای قوی باید برای دانش‌آموزان جذاب نیز باشند.

